

Utställningsprogram

Historiska museet
2003-2008

*Statens historiska museer förvaltar kulturarv som ger
perspektiv på tillvaron
för att stärka allas möjligheter till medverkan
i en demokratisk samhällsutveckling
(SHMM:s mission)*

Statens historiska museer sätter människan i centrum

SYFTE

Detta utställningsprogram lägger fast de principer som skall gälla för Historiska museets utställningsverksamhet. De innehållsliga perspektivens roll i förhållande till museets egna samlingar klargörs. Utställningarnas funktion i förhållande till genomförandet av museets övergripande mål behandlas, liksom hur etablerandet av samarbeten och allianser relateras till utställningsprogrammet.

TIDSPERIOD

Utställningsprogrammet gäller mellan hösten 2003-hösten 2008.

INNEHÅLLSLIGA PRINCIPER

Bakgrund

Historiska museet skall sätta människan och hennes historia i fokus och ge perspektiv på tillvaron - med hjälp av vår samlade kunskap om det förflutna och våra rika föremålssamlingar. Genom att bruka historia med omsorg och medvetenhet om den historieförande roll vi har, skall Historiska museet bidra till att vi bättre förstår oss själva, vår samtid och vårt samhälle. De närmaste åren skall museet utvecklas till en plats för ett genomtänkt historiebruk i syfte att ta plats i samhället som samtidskommentator och civilisationskritiskt diskussionsforum, och detta på ett sätt som tilltalar vår publik.

Historiska museets utställningsverksamhet skall:

- belysa hela historien, från forntid till nutid
- ge perspektiv på angelägna existentiella frågor i vår tid
- sätta fokus på humanistiska och demokratiska värden
- ge plats åt olika historier, från samhällets alla skikt och många olika grupper
- arbeta aktivt med att möjliggöra många olika gruppers möte med museet, med en särskild ambition att inkludera dem som inte känner sig inbjudna idag
- vara opinionsbildande
- fungera som ett forum för civilisationskritik
- nå och spegla hela landet samt verka och utvecklas i ett internationellt sammanhang
- göra utställningar med sådan kvalitet i innehåll och utförande att de röner internationellt intresse

Hur skall detta genomföras?

Historiska museet skall utvecklas till en plats där hela historien finns och där diskussioner om humanistiska värden har en självklar plats. Byggstenarna i detta är historia. Murbruket är ett tydligt humanistiskt anslag där frågor om etik, moral, ideal, livsstilar och värderingar sätts i fokus. Vi skall undersöka och diskutera vår samtid och bearbeta frågor som: Vilka är vi? Hur blev det så här? Vart är vi på väg? Hur vill vi att det ska bli? Vi skall lägga stor vikt vid resonemangen och diskussionen och inte bara leverera svar. Det innebär att dialogen med användarna av museet skall intensifieras och få genomslag i utställningsverksamheten. Detta gäller både möjligheten att påverka vårt val av utställningarnas innehåll, som den dialog som skall ges utrymme i utställningsrummen i form av diskussioner, samtal och debatter. Arbetsmetoder som säkerställer att de frågor, ämnen och perspektiv som behandlas i utställningarna är relevanta för vår egen samtid och människors kunskaper, värderingar och intressen kommer att utarbetas.

*Historien är inte en produkt av det förflutna;
den är en produkt av samtidens önskningar och behov*

Samhällsteoretikern Immanuel Wallerstein (f 1930)

Mångas berättelser behövs för att ge en helare bild av samhället och för att medverka till att fler kan delta i diskussionen om samhällets framtid. På Historiska museet är det därför av stor vikt att många olika gruppers historia syns och många olika röster från samhällets alla skikt hörs. En förutsättning för att kunna fylla dessa ambitioner är att arbeta med hela historien, alla tidsperioder; helt oberoende av alla akademiska ämnesgränser och av museets egna samlingsområden.

Spännande och nyskapande utställningar

Historiska museet skall bli ett spännande och samhällsengagerat museum. Då måste våra utställningar definitivt vara det. Målet är att Historiska museets utställningar på några års sikt skall ha förstärkt ryktet om sig att vara angelägna, tänkvärda och intressanta, starka och vackra, roliga och lustfyllda, modiga och nyskapande. Detta skall gälla såväl tillfälliga som mer permanenta utställningar.

Vi skall pröva nya rumsliga och innehållsliga uttryck, men också att låta föremålen fylla en delvis annorlunda roll i utställningarna än den traditionella. I Historiska museets rika samlingar finns olika typer av materiella lämningar efter människors kulturella aktiviteter, föremål som kan hjälpa oss att berätta om andra verkligheter, om andra sätt att leva och tänka. Men föremålen kan också medverka till att göra oss uppmärksamma på andra aspekter av den mänskliga tillvaron; t.ex. hur vi tolkar världen och orienterar oss i omvärlden genom ting, hur ting formar uppfattningar om vår egen verklighet. En annan roll för föremålen kan bli att brukas som redskap i synliggörandet av tankeprocesser, resonemang och diskussioner i utställningarna. Föremålen kommer m.a.o. i första hand att användas för att berätta om människor och idéer, inte för att berätta om föremålen i sig själva. Det innebär att förskjuta ett innehållsligt fokus bort från föremålen som artefakter.

Samtida konst, med dess särskilda perspektiv och rumsliga uttryck, betraktar vi som en intressant möjlighet att kommunicera med vår publik med en annan röst än den traditionella kulturhistoriska utställningens. Vi kommer därför under programperioden att fortsätta utveckla samarbeten med samtida konstnärer vars budskap ansluter till utställningsverksamhetens innehållsliga inriktning.

Två dominerande innehållsliga teman

SHM:s utställningar kommer att innehållsligt centreras kring två teman under perioden 2003-2008; mänskliga existentiella villkor och tid-minne-historia:

- **Existentiella villkor - att ge perspektiv på människans tillvaro**

Detta handlar om att undersöka vad det innebär att vara människa, igår och idag. Att med ett historiskt perspektiv lyfta fram att det finns en mängd olika sätt att vara människa på. Och med hjälp av historia och under frågan "Vad är en människa?" söka få syn på "människoskapet", det som gör oss till människor. Det innebär vidare att titta närmare på människan som social varelse - och att i hennes kulturella aktiviteter spåra mellanmänskliga relationer i stort och smått, från hur samhällen ordnas och makten fördelas till genus- eller familjerelationer.

Den stora kraften i mänskliga tankevärldar, hur människan tolkar, konstruerar och förändrar bilden av verkligheten, skall belysas och ställas i relief mot vår egen tids självklarheter. Det handlar om livsstil, värderingar, lagar och förordningar, ideologier, moral och etik (gott och ont, rätt och fel), värdegrund och människosyn - allt av människor skapat.

- **Tid - minne - historia**

Umgänget med det förflutna är en väsentlig del av den mänskliga tillvaron och något som förenar alla människor i både tid och rum. Vi har alla ett behov av tid, av dåtid, samtid och framtid. Att förstå de sammanhangen kallas för historiemedvetenhet. Det förutsätter minnen och strategier att hantera minnen.

Att tänka är att jämföra med det förflutna

Författaren Friedrich von Schiller (1759-1805)

I utställningarna skall behovet av att umgås med och använda det förflutna undersökas. Historiebilder och historiebruk - hur historia brukas, av vilka och i vilka syften samt vilka former som umgänget med det förflutna kan ta sig skall granskas och diskuteras. Genom att fokusera på både individens och samhällets minneshantering kommer vi undersöka hur vi minns, både individuellt och kollektivt. Vad - och med hjälp av vilka föremål - väljer vi att minnas och glömma? Vem väljer och väljer bort i den processen?

Utställningsprogrammets relation till val av samarbetspartners

Att sätta människan i centrum och att anlägga ett uttalat humanistiskt perspektiv i verksamheten handlar om ett medvetet ställningstagande i fråga om museets sätt att bemöta, tilltala och öppna sig gentemot sin omvärld. För både utställnings- och programverksamheten förväntas detta att slå igenom i valet av sponsorer och andra samarbetspartners. Det innebär att samarbeten i första hand kommer att etableras med organisationer och institutioner med samma humanistiska ambition och intresse att stötta den innehållsliga inriktning som beskrivs i detta program, som t.ex. humanitära och ideella organisationer eller intresseföreningar.

KVALITETSSÄKRING OCH UTVÄRDERING

Hög kvalitet i innehåll och utförande samt aktualitet och samtidsrelevans är vårt mål. Arbetet med kvalitets-säkring av utställningarna och deras kringverksamhet i detta avseende är en fortlöpande process som kommer ägnas stort intresse. Som ett första steg har ett särskilt formulär för intern utvärdering av utställningar, deras innehåll, utförande och arbetsprocess, hur pressen mottagit den och hur dess innehåll uppfattats av utställningsbesökarna tagits fram för att användas regelmässigt efter varje utställningsprojekts avslutande.